

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.

Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 filer.

Redacția și Administrația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se înapoiază.

Misiunea Preoților.

În cler pare că s'a adîncit mult conștiința chemării sale. Din multe părți se văd semne, că preotul și-a lămurit rostul, pe care îl pretinde misiunea sa. Tendința clerului, dince-ince mai stăruitoare, de a avea o pregătire cît mai temeinică, dela care, negreșit, atîrnă îndeplinirea acestei chemări, îndreptățește afirmarea de mai sus.

Dacă pelîngă aceste fericite constatări, fără trufie, ne mărturisim și oarecare lipsuri, cu dorința de a le împlini, dovedim în acest chip, deplina noastră „Cunoaștere în sine“.

Am dat o bună parte din munca și priceperea noastră, alături de învățători. Ni-s'a recunoscut, acest merit de către uni, ni-s'a tăgăduit de către alți, ear acum pentru pricină de interes necurat, sîntem poftiți a ne opri în drum, a ne retrage în toiul mișcării, nu de altceva, dar fiindcă... energia noastră, neputînd suporta o îndoită cheltuială (!) ne-am fi îndrăgostit prea mult de unele, în dauna celorlalte: ne-am fi înstrăinat de Biserica.

* *

Despre temeinicia, ori mai bine sinceritatea celor alarmați de lipsa dela datoriile speciale însărcinării preoțești, prin alipirea noastră la curentul mereu crescînd de înviorare economică, s'a mai discutat și cu folos, sau fără folos se va mai discuta încă. Este însă un loc, unde munca noastră este poruncitor cerută și nu de pînă acum, deși am fost chemați, n'am răspuns, sau ne-am căznit să ne justificăm nepăsarea prin vinovata scuză: că n'am avea o pregătire specială în această privință...

Voiesc să spun, că preotul, mai ales cel sătesc, are datoria de a fi îngrijitor harnic al sănătății publice.

Dar nu sînt primul, care să am părerea aceasta.

Un an de zile am văzut coloanele unor ziare umplute cu „argumente“: unele mai caprițioase decît altele, menite să dovediască, uneori, că preoți, alteori că învățători, sînt mai potriviți la îndeplinirea unei sarcine așa de deosebită. Sfirșitul acestui proces a fost, firește, că după o matură chibzuială, și uni și alți... au amînat, fără termen, luarea postului în primire. Se cheltuiseră prea multă energie în vorbă, că să mai rămînă ceva și pentru faptă. Se uitase, desigur, că nu e de ajuns, să crezi în cutare lucru, ci că e nevoie, să te alipești suflatește de acel lucru și să dai, pentru desăvîrșirea lui, tot ceia ce poți.

La dreptul vorbind, să nu mi-se ia în nume de rău, dacă și eu afirm, că preotul, ar mai fi chemat, pelîngă doctorul sufletesc, să facă și pe cel trupesc. Nu doar, că acesta ar fi avînd o cultură respectivă mai întinsă ca învățătorul, dar pentrucă prin firea lucrului, se potrivește mai mult. Învățătorul este obligat să ție infirmeria la școală. Odată i-se cere medicamente cînd el este acasă.

Școala e departe de locuința sa, drumul rău, ori e noapte, ori e prea de dimineață, etc.

Preotul însă, e chemat la patul bolnavului și dacă odată cu rugăciunea citită acestuia, i-se adăogă și doctoria, — cînd o are la îndemînă i-se dă bolnavului ajutorul mai la timp și cunoscînd săteanul binele, ce i-se face prin aceasta, i-se vîră pe icidele, dar neîndoios, încrederea în doctor. Să

știe apoi socoteală de faptul că învățătorul este mai ocupat decît preotul și să dea dreptate observațiilor mele.

Cam așa ceva a avut în vedere autoritatea eclesiastică, cînd a înviat din nou preoțimea, ca să adauge, la activitatea sa și grija sănătății păstoritilor săi.

Și am văzut cu tristețe, cum pe tabloul unde preoți dintr'o anume circumscripție, întrebați fiecare în parte, dacă primește infirmeria, toți ținuseră să răspundă: Nu, motivînd aceasta, tot cu atîtea argumente, cîte cu un an mai înainte tot preoți demonstraseră superiotatea lor — față de învățători — în materie de medicină populară.

Astăzi cînd totul se preface după un spirit rar, cînd se impun decî fundamentale schimbări și în misiunea pastorală, cari schimbări să-și aibă răsunetul lor în masa poporului, cînd clerul e chemat să vindece rani cari se deschid în această masă a poporului, prin pierderea echilibrului ce evoluția îl provoacă în mersul ei, în felul cum ea se imprimă în timp diferitelor categorii sociale, este cel puțin e greșală de tact, ca conducători noștri, să se ocupe în primul rînd și prea mult, de reforma costumului, în dauna acelor prefaceri impuse clerului de nevoile timpului în care sîntem. Cînd Christos a zis: „Spălați paharul pe de năuntru“, nu s'a gîndit, desigur, nici la pălăria urmașilor săi pe pămînt.

E și drept că noi preoți să ne ostenim pentru căutarea sănătății celor nevoiași și nepricepuți. Făcînd astfel, căpătăm din partea acelor recunoștința lor: Cea mai înaltă satisfacție pentru noi.

FOILETON.

Vînătoarea de lei în aeroplan.

Un aviator englez și-a descris nu demult într'o foaie pătăniile sale la o vînătoare de lei, la care luase parte din încredințarea fabricii de filmuri (filmul este o fâșie lungă de sute de metri, străvezie, pe care sînt fotografate chipurile cum urmează unul după altul și cari toate la oalță umbrite cu ajutorul unei mașinării pe o pînză mare întinsă, ne dau fel și fel de întîmplări, unele cari ne interesează foarte mult. Intocmirile acestea numite chinetografe, se pot vedea astăzi în orice orașel). El a mers ca trimisul fabricii zise „Pathé“ din Paris, unde se pregătesc astfel de chipuri și „filme“. Era însoțit de locotenentul Croce ca vînător bun.

Lucrul s'a petrecut între următoarele împrejurări. Zburătorul Patterson intrase în legătură cu un domn, se făcî un șir întreg de zboruri cu mașina sa în părțile de meazăzi ale Africei, în schimbul unei anumite sume de bani, ce avea s'o capete. Zborurile însă a fost cercetate foarte slab și venitele mai mici decum crezuse domnul acela. Într'o bună zi domnul a luat-o la sănătoasă fără a plăti nici zburătorului suma din învoială și nici celelalte cheltuieli împreunate cu zborurile.

Bietul Patterson, ca să scape din încurcătura, mai cu seamă că cei păgubiți îi puseră mina și pe mașină, primi bucuros îmbiemîntul ce i-se făcea de a lua parte la o vînătoare de lei ducînd pe vînător pe sus în mașina lui. Patterson iscăli contractul, primi îndată jumătate din bani, cu cari își scoase mașina și plecî îndată cu încredințatul fabricii, domnul Levallier și cu locotenentul Croce, către miezul Africei spre ținuturile leilor.

„Cînd am sosit cu trenul la stația Brijburg — astfel povestește Patterson — abia atunci am văzut, cît de minunat pregătise Levallier toate lucrurile. În stație ne așteptau trei care cu boi, cu cari aveam să facem călătoria în pustiul Calakiri. Pe două din carele acestea am așezat mașina desfăcută împreună cu toate cele de lipsă, ear carul al treilea ne slujia nouă ca locuință. Ca însoțitor aveam vr'o optzeci de Caferi (locuitori ai acelor ținuturi) și șase Buri, cari erau obișnuiți cu vînătoarea de lei și cunoșteau de minune locurile în cari se țin.

După o călătorie de două săptămîni, dealcum foarte plăcută, am ajuns la riul Molopo, care în vreme de secetă e numai o întindere de mlaștină și bălți. Aici pe țărmul acestui riu ne-am oprit și ne-am întins șetrele. Chiar în noaptea dintăi am auzit bine urletul unor lei, cari de bună seamă se certau pentru boul, pe care-l le-

gasem anume într'un șes cu earbă, la o depărtare de cîțiva kilometri de noi. Jertfind boul, aveam nădejdea să ținem locul fiarele, cari la apropierea vr'unei caravane aveau obiceiul a se retrage departe în inima pustiului.

Dimineața următoare, cînd am cercetat locul în care lăsasem boul, n'am mai aflat din el decît capul și niște oase împrăștiate. Seara am așezat al doilea bou.

În timpul acesta am jertfit cutotul patru vite, dar urmarea a și fost, că am ademenit în vremea aceasta nu mai puțin decît șapte lei, dupăcum știriciseră Buri cei pricepători. Tot Buri au aflat, că fiarele s'ar fi adăpostit toate într'o peșteră spinoasă, cam la vre-o 3 kilometri depărtare. Astfel fiind toate împrejurările prielnice, trebuia să ne punem pe lucru și să ne îndeplinim gîndul cu care venisem în aceste ținuturi.

În vremea aceasta împreună cu mecanicul meu, mi-am așezat la oalță mașina și am făcut și un zbor de încercare, care ne-a mulțumit pe deplin. Locotenentul Croce ședea pe locul meu, fiindcă acolo se putea mișca în voe, ear eu circuiam mașina dela spatele lui încu dealcum cam greu.

Sosî înșfîrșit și ziua însemnată. Către cinci ore dimineața, cînd se iviră cele dintăi luminișuri la răsărit, patru Buri împreună cu o ceată întregă de gonaci, cam optzeci la număr, părăsiră

N'am spus acestea fiind că-mi plae frazele frumoase. Apasă asupra-ne un păcat a cărui greutate am început s'o susțin și așa pricep eu să-l mărturisesc. Ni-se zice apostoli ai satelor, ear ceiace pretind să facem este și ea faptă de apostol.

Prin scris, în cercuri, în conferințe, am putea sta de vorbă asupra modalității de a ne împlini această datorie, căci dacă în-adevăr, avem bunăvoință, de a înfăptui un lucru, timpul și chipul cum îl vom desavârși sînt chestii de mică importanță.

Apel*)

către toți învățătorii din Ungaria, pensionați înainte de anul 1907.

Domnilor Colegi! Greutățile luptei pentru existență sub care geme oamenirea veacului al XX-lea ne-au făcut martori mai multor congrese și memorande.

Mișcarea învățătorilor activi s'a înfăptuit cu aprobarea și simpatia tuturor aceluia, cari înțeleg, că în viața unui stat ce înseamnă cuvîntul „Școală“-„Învățător“. Contele Ioan Zichy de aceste noțiuni și-a legat portofoliul ministerial. Viața patriei noastre, în graiul veacului al XX-lea a explicat clar, că învățătorul nu mai poate fi robul mizeriei. Înțelepciunea contelui Ioan Zichy, prevederea parlamentului prin pașul lor vrednic de stimă și recunoștința patriei a pus baza speranței, că învățătorul conștiu și întărit de patria sa, va crea o patrie conștie și tare.

Maimari patriei noastre în organul oficios al învățătorimeii, rînd pe rînd aduc tributul recunoștinței lor memoriei foștilor lor învățători. Și oare pentrue? Pentrucă din acele sfere în cari — în urma chemării lor — plutesc ei, se desface chipul modest dar palid al învățătorilor! Marea lor operă, răsare din sudoarea învățătorului. Stîlpi societății de azi, cari cunoscîndu-și chemarea întăresc viitorul națiunii și al patriei — recunosc, că în fundamentul operei lor e clădită ultima schinteie a ultimei noastre puteri. Altarul sfînt al patriei a pretins-o aceasta și la noi, atîta am dat, cît am avut, atîta am lucrat, pînăcînd statul însuși a recunoscut, că numai putem. Sîntem deci brațe slabe, niște moșnegi slăbănogi. Și înloc de a ni paște pri-

*) Intregă presa română din patrie e rugată a reproduce acest apel.

virile în rodul muncii noastre, de ce ne împărtășim? De chinurile mizeriei negre! Este oare vre-o familie, a cutărui învățător pensionat, care să nu simțiască neîndurările mizeriei? Situația învățătorilor activi a fost mai bună decît a noastră și totuși viitorul patriei noastre a propus ștergerea acestei stări insuportabile, ear înțelepciunea contelui Ioan Zichy și a parlamentului a dispus creierea unei situații învățătoresci, deamă de numele patriei sale. Situația noastră cum e? Tristă! În starea noastră imposibilă de acum nu mai avem noi niciunfel de datorință? Oare membri familiilor noastre încă necrescuți, nu au chemarea de a deveni stîlpi tari și conștii pentru a întări viața și viitorul patriei? Mai avem deci sfinte datorințe, dar de aceste își bate joc mizeria și încontra acesteia protestează interesul patriei. Viața, natura ei tiranică, pe toți îi face să-i simțiască greutatea pumnului și cine are putere, rîspînge neînduratele-i loviri, ear noi, dela cari interesul obștei a luat și ultima putere, sub lovirele ei cădem zdrobiți. Încontra acesteia protestează humanismul!

Domnilor Colegi! Sîntem în pragul înaintării unui memorandum pentru ameliorarea mizeriei noastre penziuni. Învățătorii penziunați adunați în Timișoara au hotărît aceasta. Comitetul executiv al lor ne-au încredințat pe noi subscriși cu lansarea acestui apel, deci: rugăm cu stimă pe toți acei stîlpi colegi, fără privire la confesiune și naționalitate, cari au fost penzionat înainte de anul 1907, să binevoiască a-și anunța aderența la înaintarea memorandumului în termen de cel mult 30 zile dela apariția acestui apel.

Anunțarea se face pe un mandat poștal, cu care se va trimite suma de 1 (una) coroană pe adresă: *Samson Tomescu*, înv. pensionar, proprietar de casă, Temesvár-Gyárvaros, Selyemgyár-utca Nr. 41. Din suma adunată se vor acoperi spesele deputațiunii, care va imanaua memorandumul d-lui ministru.

Avînd nădejde în înțelepciunea și apăsarea maimarilor patriei noastre și crezînd în sfîntenia cauzei noastre, în numele comitetului executiv, semnăm

Timișoara, la 31 Marte 1913.

cu stimă patriotică

Emeric Endrescu
președinte.

Vasile Drăgan
notar.

șetrele spre a încunjura peștera cu pricina. Două ceasuri mai tîrziu am plecat și noi ceilalți. Zece Caferi trăgea de funii mașina, care înainta greu prin erba cea mare, pînă ne-am apropiat și noi de peșteră. Am ales locul de unde avea să se înalțe mașina, era un loc nisipos, fără earbă, așadar foarte potrivit.

Ne-am luat apoi rămas bun eu și cu Croce, strîngînd voinicosei mina lui Levallier, care se așeză pe niște tufișuri aproape de peșteră cu mașina sa fotografică. Ca apărătorii avea doi Buri, pe mecanicul meu și pe cei zece Caferi, cari aduseseră mașina, înarmați cu puști bune. Ne-am urcat în aeroplan, motorul își începu cîntecul de bondar uriaș și peste puțin ne deslipirăm de pămînt. Cam la vr'o sută metri înălțime, ne-am îndreptat zborul, precum ne fusese înțelesul de dinainte, către locul unde ne lăsesem șetrele, pentru a încerca mai întăi cum lucrează motorul. M'am întors apoi într'un ocol mare.

Gonaci își începură acum lucrarea lor. În vremea noi ocoleam în cercuri pe deasupra peșterii, oameni de subt noi începură a face o gălăgie de credeai că ești în iad. Pușcăturile trăsniiau, petrele zburau pe întrecute în spini din peșteră, ear caferi își urlau strigătele lor sălbatic de luptă, încît și leul cel mai leneș și mai surd, trebuia să ia lumea în cap.

Linia gonașilor era de așa fel, încît fiarele

nu puteau apuca decît în partea unde se afla Levallier cu mașina fotografică. Incurînd se și ivi o păreche de lei, un bărbătuș și o femeiușcă, la marginea peșterii luîndu-o în sărituri mari către tufișurile unde era ascuns Levallier.

Cînd se apropiară pisicile acestea uriașe cam la vr'o cincizeci de metri, deodată se iviră apărătorii lui Levallier și-și începură și ei urletele lor sălbatic. Lei se opriră. În vremea aceasta mi-am întors aeroplanul și zburam cam la vre-o 30 metri pe deasupra fiarelor. Croce își luă arma și-o descărca de trei ori una după alta asupra lor. Nu nimeri însă, cutoatecă lei steteau locului ca împetriți, amețiți se vede de zgomotul asurzitor al mașinei. Am întors. Earăși plutiam mai la o parte pe deasupra fiarelor cari neștiind încotro s'o ia, steteau locului și izbeau nisipul cu coada lor puternică. Locotenentul împușcă a doua oară și nimeri: Leoaica făcu o săritură uriașă și o luă la fugă, leul după ea. Ușor am fi putut urmări fiarele, și mai departe, ieșiam însă din cîmpul de vedere al aparatului lui Levallier și asta nu c voiam.

Dupăce ieșisă părechea dintăi de lei, ceata hăitașilor se înțeleaseră făcîndu-și semne cu cirpe albe, să tacă. Acum începu goana a doua. Nu peste mult se iviră trei lei în gura peșterii, înaintînd încet în partea unde era Levallier. Jocul cel vechi se repetă. Croce care în restimpul acesta

IGIENĂ. Mămăliga.*)

Cuvîntul „mălai“ înainte de introducerea porumbului de către Șerban-Vodă Cantacuzino (la 1715), în limba noastră însemna făina și pînea de mei cu care se nutria în vechime populațiunea săracă română. Ca dovadă este faptul că, cu o sută de ani mai înainte, Sași în bătae de joc îl porecliseră pe Mihaî Viteazul: „Mălai-Vodă“.

Pelingă numele de mei (latinește: milium) întotdeauna am avut și pe acel de mălai care după Hașdău ar fi rămășița formei dace malana care prin reduplicare a dat cuvîntul malai și în urmă mamaliga. Cînd făina de porumb a luat locul celei de mei, aceste denumiri au trecut pe deaintregul la derivatele porumbului. Dealtfel pelingă „potenta“ există și cuvîntul „melega“ și la Italiani din Sicilia și Genova și însemnează tot mămăligă, cutoatecă pe acolo n'au umblat Daci. E foarte probabil dar că acest cuvînt este tot latin popular și că l-au adus aici cu o parte din coloniști romani după cucerirea Daciei și în acest fel este mai verosimil cuvîntul dac malana asociat cu cel latin rustic melega să fie dat naștere la mamelega — mamaliga.

În Banat mamaliga se chiamă „coleşă“, dela sîrbescul „coleş“, care însemnează tot „mei“. Aceasta este o nouă probă că mămăliga de mei era răs-pîndită și în părțile bănățene înainte de existența porumbului.

În munți Apusenî (la Moți) și pe Crișuri se numește „mălai“ (în Spania „millias“) pînea făcută din „făina de malai“ (cucuruz), coaptă în cuptor ori în țest.

În părțile de nord ale Transilvaniei și ale Ungariei Români numesc mămăliga „tocană“, dar nu servă ca pînea, ci se mîncă prîpîtită cu lapte, brînză etc. Așa se vede că altădată, în timpuri mai bune, mămăliga se mîncă numai cu tocană, dar timpurile grele au lăsat pe bietul Român cu „tocană fără carne“.

Valoarea nutritivă a porumbului poate fi examinată din patru privințe: a) făina de porumb simplă în comparație cu cea de grîu și de cereale; b) mămăliga în comparație cu pînea de grîu și de secară; c) malaiul copt în cuptor; d) pînea de grîu amestecată cu făina de porumb.

Făina de porumb se apropie mult de cea de a grîului mijlociu, putem zice chiar că analiza chimică este mai favorabilă pentru porumb decît pentru grîu din cauza grăsimii mai multă ce conține.

Considerînd că în făina de porumb găsim reunite albuminoidele, hidrocarburile și materiile grase în proporțiuni relativ mai mari decît în făina de grîu, putem afirma că alimentațiunea cu porumb se apropie de tipul alimentului complet.

Dacă transformăm însă făina în pînea și în mămăligă de porumb, lucrurile nu se mai înfă-țșează în aceiași valoare.

*) Lecțiune din „Călăuza sanitară și agricolă a plugarului român“.

se mai liniști puțin, avu acum noroc. Cam la vr'o douăzeci de metri în fața aparatului de fotografat, întinse la pămînt pe unul din cei trei lei, împușcîndu-l drept în cap! Ceilalți o luară la fugă.

Cu această vînătoare s'a sfîrșit. Căci deși hăitași au mai scos încă doi lei din ascunziș, Croce n'a mai ajuns la pușcătără. Fiarele sau întors pe neașteptate, au rupt lanțul gonașilor și au pierit!

Eram bucuros cînd Levallier ne făcu semn cu batista roșie, să ne coborîm: căci vînătoarea fusese ceva cam grea pentru nervi noștri. Croce încă era detot obosit. Pelingă aceasta i-s'a mai umflat fața în urma unei lovituri puternice, ce i-o dăduse patul puștii.

Levallier ne strînse cu multă însuflețire mina. Avea doar toată nădejdea că lucrul a succes de minune bine și aceasta îi era scopul.

Leul împușcat era de o mărime însemnată. Blana am căpătat-o eu, ca răsplată deosebită. Chiar în ziua umătoare, ne-am întors apoi în înmătură mai cultivați. Eu și cu Croce bucuros am fi întreprins și a doua vînătoare, căci căștigasem un gust deosebit față de petrecania aceasta irita-cioasă. Levallier însă nu s'a învoit nicidecît din pricină, că voia să cruțe punga firmei.

Vilu.

Uni cred că deoarece un chilogram de pînea are un volum de douăori cît mămăliga, aceasta din urmă este tolerată bine de stomac și în cantități mari. Această părere este înșelătoare deoarece în alimentațiune este de mare importanță nu numai valoarea nutritivă a alimentului introdus în stomac, ci mai ales întrucît sava din gură, prin mestecare, și sucul gastric prin mistuire poate ataca și descompune alimentul, pentru că să poată cu înlesnire absorbit (asimilat) din intestine în sine.

Am văzut la pînea de grîu și de secară că valoarea nutritivă a pînei crește după calitatea făinei din care este coaptă și că pierderea azotului prin materii fecale este cuatit mai mare cuct pînea a fost de o calitate mai inferioară.

(Va urma).

Dr. Al. Tălășescu.

ECONOMIE.

Semințele pentru sămănat.

Pentru sămănat se aleg semințele cele mai mari și mai grele, cu ajutorul unui ciur anumit. Purfind semințele în ciur și scuturîndu-le, cele mici vor trece dincolo, iar cele mari vor rămînea în lăuntru. Pe acestea să le sămănam.

Semințele mari încolțesc și se coc înainte celorlalte, iar boala cărbunelui nu le atinge ca pe cele mici. Afară de aceasta și boabele din ele sînt în număr mai mare decît cele ieșite din semințele mici.

Purecile ovășului.

Purecile ovășului (*Aphis avenae*) e o specie de purece care trăește pe ovăs și care în primăvară face stricăciuni mari, recoltelor de ovăs. Acest purece atacă deopotrivă săcara, orzul și grîul de primăvară.

Ca și purecele grîului (*Aphis granaria*), acest purece, în forma lui apteră (fără aripi), e lung de 2-3 milimetri. Culoarea lui e verde negricioasă. Ochi, extrămitățile antenelor și cornițele sînt negre. Ciocul negricios.

Subt formă aripată, insectul are capul și peptul de culoare, care bate în roșu, abdomenul (burta) verde, aripile au o bandă negricioasă.

Insectul stă nemișcat pe spicul ovășului dela jumătatea lui Mai, până în Iunie sugă seva și stînjește creșterea bobului.

Nu se cunosc mijloace pentru a ne scăpa de acest mic insect. S'a văzut însă un inamic natural al său, un icneomonion — *Aphidius avenae* — din tribul Braconiților care trăește consumînd din acești pureci.

Criocerul — alt insect din ordinul Coleopterelor — *Crioceris malenopa* — a căruia larvă sugă foile orzului și ovășului încît rămînea albe, s'a constatat pe mai multe locuri.

În stare perfectă Criocerul e de culoare roșie, cu capul negru. Elitrele îi sînt albastre. Larvele au forma oului culoare gălbue, armate cu 6 labe solzoase, capul negru.

Larvele de Criocer se arată în holdele de ovăs de pela 15 Mai și se văd pe foile ovășului ca niște cocoloaze rotunde.

Gredem: că acest insect nu e așa de primejdios. Totuși foile de ovăs mîncate au înfățișare urîtă.

FELURIM.

Credințele deșerte în Bosnia. Locuitorii Bosniei, cari vorbesc toți limba sîrbească, dar după religie sînt împărțiți în greco-orientali, romano-catolici (aceștia se numesc Croați) și mohamedani, au și acum o mulțime de credințe deșerte. Cauza e, că învățătura n'a pătruns încă destul cu toate silințele ce și-le dă Austria.

Cu vrăjitoria se ocupă mai ales Țigăncile turcești, cari fac parale cuatit mai frumoase, cuct sînt mai proști oameni. Dacă un bărbat a devenit necredincios nevastei sale, aceasta merge la vrăjitoare și își plînge necazul. Vrăjitoarea pune un broscot într'o țigăie și-l frige de viu deasupra unui jăratec. Din cîntecul jalnic al bietului broscot, vrăjitoarea „scoate” statul pentru nevasta înșelată. Alte vrăjitori se ocupă cu „chemarea” ploii. În Bosnia, dar mai ales în Herțegovina e de mulțori secetă mare, căci pădurile sînt pustiite și nu mai strîng umezala. Atunci pleacă femeii vrăjitoare din loc în loc cîntînd, adecă zberînd: „Oi dodo, oi dodole!” Și cu asta cred și ele și alți proști, că aduc ploae. Iar proști le dau care ceva bani, care deale guri, așa că înșelătoarele strîng destul, ca să aibă peste earnă.

CRONICA.

„Reuniunea rom. de cîntări și muzică” din localitate aranjează Marți, a treia zi de Paști, cu concursul corului „Doina” din Turnu-Severin, de subt conducerea tehnică a profesorului I. Paulianu, un mare concert, avînd următorul PROGRAM:

I.

1. „Mîndruliță de demult”, chor mixt de Gh. Dima.
2. a) „Christos a învîtat”, chor mixt de Stefanescu,
b) „Pre tine Doamne”, chor mixt de Muzicescu,
3. „Sergentul”, baladă pentru bas (solo) și pian, de Candela).
4. Chor din opera „Ester”, chor de domnișoare, de Bienaimé,
5. Cvarțet p. violină, viola, cello și pian, cîntat de dd. I. Balteanu, L. Acher, Drinceanu și Tr. Ionescu,
6. a) „Briulețul”, chor mixt, de Movilă,
b) „Cimpoiul”, chor mixt, de Paulianu.

II.

7. „Ileana”, chor mixt, de Muzicescu,
8. „Furtuna”, chor bărbătesc, de Rossini,
9. Doina, variațiuni p. violină, de Elinecu,
10. a) „Lelea cu scurteica verde”, chor mixt, de Movilă,
b) „Puica”, chor mixt, de Paulianu,
c) „Marșul luptătorilor”, chor mixt, de Paulianu.

Festivalul va avea loc în pavilionul Grădinei de tir, ori (la timp nefavorabil) în sala teatrului din localitate.

În ziua următoare, Mercuri: excursie cu trenul de munte la Auina. Alte detaliuri le vom publica în numărul nostru de Paști.

Se prevede o afluență enormă. Pentru oprirea de camere în hoteluri, eventual și în case private, ai noștri se pot anunța la vicepreședintele Ru dolf Cucu (Oravicabánya).

*) Acompaniamentul la pian va fi menținut de d. B. Sergescu.

Într'un mare sfat al Românilor din Verșet, ținut Sîmbăta trecută în localul băncii „Lucafăru”, participînd și alți invitați din împrejurime, s'au statorit deocamdată numai bazele marelui festival ce se va aranja la Ispas din prilejul sfințirii bisericii d'acolo. Programul detaliat îl vom anunța marelui public românesc într'unul din numeri viitori.

În sinodul protopresbiteral gr. cat. Oravița-Varadia, ce s'a ținut Mercuri, subt presiul protopopului Victor Poruțiu, părintele Gheorghe Balota (Ciuchici) într'o interesantă conferință a arătat rostul frumos al „misiunilor populare”.

Joi a avut loc sinodul protopresbiteral gr. or. al Oraviții subt presiul adm. prot. Mihail Gaspăr, cu care ocazie s'a sulevat și chestia escrierii concursului pentru postul de protopop al Oraviții.

Casa cu etaj I. Binder din localitate a trecut prin cumpărare în posesia croitorului român Alexa Perianu. Felicitări!

Chorul vocal bisericesc din Satu-nou invită la concertul împreunat cu teatru și petrecere cu dans, ce va avea loc Lună, a doua zi de Paști, în sala restaurantului Kling din localitate. Inafară de choruri mixte și bărbătești se va da și frumoasa piesă „În sat la Țirghești” de V. Onițiu.

La Galați un sublocotenent, iritat la culme, a străpuns pe un soldat, lovindu-l în inimă. Rănitului i-s'a făcut operație în spitalul militar.

Regele Greciei a lăsat în testamentul său politic, scris în limba daneză, ca moștenire sfîntă: iubirea de patrie.

Țirgul mare de vite și de cai din Cacova (Kákófalva) se va începe la 1 Mai c. La 30 April fiind și țirg de săptămînă, aducerea vitelor în piață este îngăduită.

Duminecă s'a ținut adunarea generală a „băncii populare” (Volksbank) din localitate, alegîndu-se cu unanimitate noul director C. Weinzierl, întregă inspecțiunea și mai mulți membri în direcțiune.

Filoromănu Paul Doumer, fostul contracandidat la preșidenția Franței, va ține încurînd în București două conferințe, arătîndu-și în același timp prietenia sinceră față de poporul român, despre care susține că are „aceiași mentalitate” ca și Francezii.

Pe linia Sinaia—Valealargă s'a întimplat o catastrofă, ciocnindu-se două trenuri de marfă, vulnerînd greu pe mecanici.

În satul Runc din Munți-apusenii a încetat din viață învățătorul Iosif Panța. Îl deplînge soția și fiica sa, împreună cu toți prietini culturii românești, pe care a slujil-o cu fiorul sfînt de apostol. În veci pomenirea lui!

Mai mulți elevi ai liceului din Brașov au plecat Joi, subt conducerea profesorului Dr. Iosif Blaga, în excursia lor, avînd a vizita orașele: București, Constanța, Constantinopol, Atena, apoi orașele Italiei.

Vicarul episcopesc al eparhiei Hajdudorog M. Jaczkovits, a fost întimpinat prin părțile Sarmarului cu mari demonstrațiuni, din care pricină au fost și arestați 12 Români și preotul Gheorghe Munteanu.

În toate părțile Europei se vestește c'ar fi zăpezi și vînturi mari, ca și pela noi, unde Marți era zăpada de 1/2 metru.

Se vestește că celebrul inventator italian Marconi ar fi iscodit și telefonul fără sîrmă. Astfel să poți nu numai telegrafia, ci și vorbi ca să fii auzit la îndepărtări cît de mari. Capul veacului! cum ar zice țaranul nostru.

Zilele astea va avea loc în Viena un congres al Germanilor din țările carpatine, convocat fiind de Nemți din Ungaria.

La Vucova a fost ales cu toate voturile de învățător substitutul de pîn'acum Pavel Drinca, fiul învățătorului Ioan Drinca din Ticvaniu-mic.

În America un inginer s'a apucat să zidiască o casă cu 100 de rînduri: „cît Turnu' Vavilonului”!..

Morbul Papei, după ultimele știri din presa mare, s'a agravat atît de mult, încît lumea catolică e pregătită la desnodămîntul fatal.

Regele șpaniol Alfonso a scăpat „ca prin urechile acului” de atentatul unui descreeral anarhist, care a fost prins, împreună cu doi complici, de poliția din Madrid.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Teatru magic în Oravița.

Mine, în Dumineca Floriilor seara, publicul nostru va avea parte a vedea și aici minunile teatrului magic a lui Louis Larly, cel mai de seamă ilusionist din lume, care împreună cu trupa sa excelentă va da în sala teatrului din localitate o singură producție cu program bogat și variat, cuprinzînd atracții fenomenale, de cari numai în orașe mari se pot vedea. Vor apare și dispore pe scenă femeii și bărbăți; lăterna magică Aladin; minuni d'ale hipnotismului; Khien de Ali zama va fi străpunsă cu 15 pumnale. Minunea vrăjitorului chinez Lung Soo. Creșterea trandafirilor vii pe scenă. Călătoria secretă a unei dame. Reprezintarea unei fantome; o damă se ridică dela pămînt și dispore în aer. Plus adiuștarea grandioasă a scenei, costume strălucite, predarea plină de humor a lui Larly etc. etc. toate vor procura publicului momente ce nu se vor uita.

D'aici această trupă excelentă va da încă cîteo reprezentație la Verșet și Timișoara, iar d'acolo va apuca drumul spre București și în alte orașe mai mari din România, unde este angageată pe timp mai îndelungat.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Med. univ.

Dr. Otto Gmelin
dentist

și conducător al atelierului său tehnic,
va ordina aici

în Sala otelului „Coroana Ung.”
din 19 până la 26 April c. st. n.

dimineața la 9—12 și

după ameața la 2—4 ore.

Plombări, coroane de aur, dantură
completă, dinți artificiali etc.

Anunț.

Din cauza reconstruirii brutăriei mele din Biserica-albă (Fehértemplom) scot la vânzare un arangement — aproape nou — de brutărie (pitărie), ș'anume: părțile de fer ale cuptorului de copt: uși, grinzii, aparate de luminat etc. le dau cu orice preț convenabil colegilor cari ar avea lipsă de ele.

Măi am de vânzare și alte mobile de casă, cum și țiglă de acoperit și valăe dela streșină, ce mi-au rămas dela zidirea veche. Toate obiectele se pot vedea la mine acasă:

Martin Mogoș
brutar.

Anunț.

Cine dorește să aibă cu hectolitrul vin bun de biserica-albă, roșu și alb, să se adreseze cu încredere către proprietarul de podrumuri:

Iosif Nedici în Oravița.

Anunț.

Se caută un companion, cu un capital de 10—15 mii de coroane, pentru a intra și conduce în tovărășie cu proprietarul o

mare prăvălie românească

dintr'un oraș bănățean. — A se adresa la „Biroul de informații” al Redacției noastre Nr. 817 în Oraviczabánya (Krassó-Szörény-megye).

Asigurați-vă la banca noastră,
„Transsylvania”

reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

Țiglă de zidit și de acoperit

se capătă prompt și foarte ieftin în fabrica de țiglă a lui

Iosif Traistă din Ciclova-rom.

La cerere se trimite marfa și acasă la cumpărător.

La

Tipografia „Progresul”

== în Oravița ==

se pot comanda

totfelul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane pentru loterii, etc.

lucrate toate cu gust

➡ Nădăduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. ➡